

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය - ශ්‍රී ලංකාව

දුරස්ථ සහ අඛණ්ඩ අධ්‍යාපන කේන්ද්‍රය

වාණිජ හා කළමනාකරන අධ්‍යයන පීඨය

වාණිජ විද්‍යාවේදී (විශේෂ) උපාධි තෙවන වසර පරීක්ෂණය (බාහිර)- 2024

2026 - මැයි

BCOME 3063 - බඳුකරණය

ප්‍රශ්න සංඛ්‍යාව : (තුනයි) 03

කාලය : පැය 03 යි

සියලුම ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු සපයන්න.

ප්‍රශ්න අංක - 01

නුවන් පෙරේරා මහතා සම්බන්ධයෙන් 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා පහත සඳහන් තොරතුරු ඔබට සපයා ඇත.

1. නුවන් මහතා ශ්‍රී ලංකාවේ කේබල් නිෂ්පාදන සමාගමක් වන නෙටා ලිමිටඩ් (Neta Ltd) හි මූල්‍ය කළමනාකරු වන අතර එම සමාගමෙන් ඔහු ලබන රැකියා ආදායම පහත පරිදි වේ. ඔහු 2005 ජනවාරි මාසයේදී නෙටා ලිමිටඩ් (Neta Ltd) හි සේවය ආරම්භ කළ අතර 2026 මාර්තු 31 දින වන විටත් එහි මූල්‍ය කළමනාකරු ලෙස සේවය කරයි.

i. නුවන් මහතාට රැකියාවෙන් ලැබෙන නිත්‍ය ලාභයන් පහත පරිදි වේ:

- මාසික වැටුප: රු. 275,000
- වෘත්තීය දීමනාව: රු. 10,000

ii. එන්ජින් ධාරිතාව 1500 cc සහිත වාහනයක්, රියදුරෙකු සහ ඉන්ධන සමඟ ලබා දී ඇත.

iii. නුවන් මහතාගේ බිරිඳට අයත් වෙනත් වාහනයක නඩත්තු සහ ඉන්ධන වියදම් සඳහා මසකට රු. 60,000 බැගින් වූ පිරිවැයක් සමාගම විසින් දරනු ලැබේ.

iv. නුවන් මහතාට සේවායෝජකයා විසින් ගෘහ භාණ්ඩ සහිත නේවාසික මහල් නිවාසයක් ලබා දී ඇත. තක්සේරු අගය මත පදනම්ව ගණනය කරන ලද එම නිවාසයේ කුලී අගය රු. 250,000 කි. තවද, සමාගම විසින් සපයනු ලබන ගෘහ සේවකයාගේ වැටුප ලෙස රු. 25,000 ක මුදලක් මාසිකව ඔහුගේ වැටුපට එකතු කර ඇත.

v. ඔහුගේ නිවසේ දුරකථන බිල්පත් මෙන්ම ජංගම දුරකථන බිල්පත් සඳහා වූ රු. 40,000 (සම්පූර්ණ වර්ෂයටම) ක මුදලක් සේවායෝජකයා විසින් ප්‍රතිපූරණය (reimburse) කර ඇත.

vi. කොටස් මිලදී ගැනීමේ සැලැස්මක් (Employment share option plan) යටතේ, කොටස් 1000 ක්, වෙළඳපල වටිනාකම රු. 110 ක් වන කොටසක් රු. 50 බැගින් මිලදී ගැනීමට විකල්පයක් (option) නුවන් මහතාට ලබා දී ඇත. ඔහු මෙම තක්සේරු වර්ෂය තුළ එම විකල්පයෙන් 75% ක් භාවිතා කර ඇත.

vii. 2026 පෙබරවාරි මාසයේදී නුවන් මහතා පෞද්ගලික රෝහලක වෛද්‍ය පරීක්ෂණ කිහිපයකට භාජනය වූ අතර රු. 200,000 ක් වූ එම රෝහල් බිල්පත සමාගම විසින් ප්‍රතිපූරණය කරන ලදී. මෙම වරප්‍රසාදය හිමිවන්නේ නෙටා ලිමිටඩ් (Neta Ltd) හි කළමනාකාර මට්ටමේ සේවකයින්ට පමණි.

viii. 2025 අප්‍රේල් මාසයේදී, නුවන් මහතා මාලදිවයිනේ කළ පෞද්ගලික සංචාරයක වියදම් සඳහා රු. 75,000 ක මුදලක් සමාගම විසින් ගෙවා ඇත.

ix. අඩු කරන ලද APIT බදු මුදල රු. 74,034 කි.

2. නුවන් මහතා සතුව ගෘහ භාණ්ඩ වෙළඳසැලක් ඇති අතර 2026 මාර්තු 31 න් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා එහි ව්‍යාපාරික තත්ත්වය පහත පරිදි වේ.

2026 මාර්තු 31 න් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල රු. 700,000,000 ක මුළු පිරිවැටුමක් සහ පරිපාලන, විකුණුම් හා බෙදාහැරීම් සහ මූල්‍ය වියදම් අඩු කිරීමෙන් පසු බදු වලට පෙර ශුද්ධ ලාභය රු. 32,500,000 ක් ලෙස ප්‍රකාශ කර ඇත. අදාළ තොරතුරු පහත දැක්වේ.

i. ව්‍යාපාරය විසින් 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය තුළ පහත සඳහන් ප්‍රාග්ධන වත්කම් ප්‍රාග්ධනීකරණය (capitalized) කර ඇත:

වත්කම	පිරිවැය (රු.)
ප්‍රවාහන වෑන් රථය	4,200,000
යන්ත්‍රෝපකරණ	10,500,000
මෝටර් කාරය	7,500,000
ගෘහ භාණ්ඩ	1,500,000
ගොඩනැගිලි	20,000,000
පරිගණක	7,500,000

ii. පහත සඳහන් දෑ හැර 2018.04.01 දිනට පැවති අනෙකුත් සියලුම වත්කම් සඳහා ක්ෂය දීමනා (capital allowances) සම්පූර්ණයෙන්ම ලබාගෙන ඇත:

- 2017/2018 වර්ෂයේදී රු. 19,800,000 ක පිරිවැයකින් ඉදිකරන ලද කර්මාන්තශාලා ගොඩනැගිල්ල.

ව්‍යාපාරය විසින් 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය තුළ පහත සඳහන් වත්කම් විකුණා දමා ඇත:

වත්කම	විකුණුම් මිල (රු.)	මිලදී ගත් දිනය	පිරිවැය (රු.)
යන්ත්‍රෝපකරණ	2,200,000	2017/06/02	3,600,000
ගෘහ භාණ්ඩ	60,000	2021/08/05	120,000

iii. ආදායම් ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කර ඇති අනෙකුත් ආදායම්:

- දේපළ පිරිසක (PPE) විකිණීමෙන් ලැබූ ලාභය: රු. 4,200,000
- නැවත අය කරගත් කපාහල බොල් ණය (Recovery of bad debts): රු. 1,800,000

iv. පරිපාලන වියදම්වලට පහත දෑ ඇතුළත් වේ:

- කාර්යාලීය ගමන් බිමන් සඳහා භාවිතා කරන වෑන් රථයේ අලුත්වැඩියා වියදම්: රු. 220,000.
- සේවායෝජකයාගේ මුළු දායකත්වය සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට (EPF) රු. 1,400,000 සහ සේවක භාරකාර අරමුදලට (ETF) රු. 350,000.
- නිෂ්පාදනයේ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වූ පර්යේෂණ වියදම්: රු. 1,400,000.
- මුළු පරිත්‍යාග මුදලින් රු. 1,800,000 ක රජයේ රෝහලකට රු. 1,200,000 සහ අනුමත පුණ්‍යායතනයකට රු. 600,000.
- දේපල පිරිසත සඳහා වූ ක්ෂය වීමේ ගාස්තුව (Depreciation charge): රු. 12,500,000.

v. විකුණුම් සහ බෙදාහැරීමේ වියදම්වලට පහත දෑ ඇතුළත් වේ:

- රු. 3,000,000 ක කපාහල ණය (Bad debts) වලට පහත දෑ ඇතුළත් වේ:
 - 1) කපා හරින ලද වෙළඳ ණය: රු. 1,200,000
 - 2) අය කරගත නොහැකි සේවක ණය: රු. 520,000
 - 3) වෙළඳ ණය ගැතියන් සඳහා විශේෂිත ප්‍රතිපාදන (Specific provision): රු. 800,000
 - 4) පොදු ප්‍රතිපාදන (General provision): රු. 480,000

vi. මූල්‍ය වියදම්වලට පහත දෑ ඇතුළත් වේ:

- බැංකු අධිකාර (overdraft) සඳහා ගෙවූ පොලිය: රු. 1,700,000.

3. 2026 ජනවාරි මාසයේදී නුවන් මහතාට RP PLC හි කොටස් ආයෝජනයෙන් රු. 170,000 ක (ශුද්ධ) ලාභාංශ ලැබුණි. තවද, සම්පත් බැංකුවේ ස්ථාවර තැන්පතුවකින් රු. 90,000 ක පොලී ආදායමක් ලැබුණි.

වර්ෂය තුළ නුවන් මහතා ආයෝජන දේපලක් ලෙස තබාගෙන සිටි හිස් ඉඩමක් රු. 6,500,000 ක මුදලකට විකුණා ඇත. මෙම දේපල 2012 වසරේදී රු. 2,500,000 කට මිලදී ගෙන ඇත. 2017.09.30 දිනට එහි වෙළඳපල වටිනාකම රු. 4,000,000 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර තිබුණි. එය විකිණීමේදී රු. 150,000 ක තැරැවකාර ගාස්තුවක් සහ රු. 60,000 ක වෙළඳ දැන්වීම් ගාස්තු දැරීමට සිදු විය.

ඔබ විසින් පහත සඳහන් දෑ ගණනය කරන්න.

අ) 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා නුවන් මහතාගේ එක් එක් මූලාශ්‍රවලින් (රැකියා ආදායම/ ව්‍යාපාරික ආදායම/ ආයෝජන ආදායම) ලැබෙන තක්සේරු කළ ගෙවිය හැකි ලාභය.

(ලකුණු 25)

ආ) 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා නුවන් මහතාගේ මුළු තක්සේරු කළ හැකි ආදායම (Total Assessable Income).

(ලකුණු 06)

ඇ) 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා නුවන් මහතාගේ මුළු බදු අය කළ හැකි ආදායම (Total Taxable Income).

(ලකුණු 03)

ඈ) 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා නුවන් මහතාගේ මුළු ආදායම් බදු වගකීම (Total Income Tax Liability).

(ලකුණු 04)

ඉ) 2025/2026 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා නුවන් මහතා විසින් ගෙවිය යුතු ශුද්ධ බදු මුදල (net Income tax payable).

(ලකුණු 02)
(මුළු ලකුණු 40)

ප්‍රශ්න අංක - 02

අ) Aero Innovations (පෞද්) සමාගම යනු එකතු කළ අගය මත බද්ද (VAT) සඳහා ලියාපදිංචි වී ඇති, නවීනතම ඩ්‍රෝන් යානා (Drones) නිෂ්පාදනය සහ අලෙවියෙහි නියැලෙන ආයතනයකි. 2025 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන කාර්තුව සඳහා සමාගමේ ගිණුම් වාර්තාවලින් ලබාගත් මූල්‍ය දත්ත පහත දැක්වේ.

1. 2025 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන කාර්තුව තුළ සිදුකළ විකුණුම් පිළිබඳ විස්තර (VAT රහිතව).

විස්තරය	රුපියල් (Rs.)
ඩ්‍රෝන් යානා විදේශ රටවලට අපනයනය (Export sales)	137,660,000
ඩ්‍රෝන් යානා දේශීය අලෙවිය (Local sales)	87,764,000

2. කාර්තුව තුළ සමාගම විසින් ගෙවා ඇති යෙදවුම් බදු (Input Tax).

විස්තරය	රුපියල් (Rs.)
උපාංග ආනයනය කිරීමේදී ගෙවූ බදු	12,375,000
දේශීයව අමුද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේදී ගෙවූ බදු	765,000
පරිපාලන සැපයුම් (Administrative supplies) මත ගෙවූ බදු	124,000

3. පෙර කාර්තුවෙන් ඉදිරියට ගෙන ආ අතිරික්ත යෙදවුම් VAT බදු ප්‍රමාණය රු. 48,000/- කි.

4. සමාගම කාර්තුව තුළ මාසික VAT වාරික වශයෙන් රු. 500,000/- ක් ගෙවා ඇත.

(සම්මත VAT බදු අනුපාතිකය 18% ලෙස සලකන්න)

ඔබ විසින්,

2025 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වන කාර්තුව සඳහා ගෙවිය යුතු / (වැඩිපුර ගෙවා ඇති) එකතු කළ අගය මත බද්ද (VAT) ගණනය කරන්න.

(ලකුණු 15)

ආ) ලියම් (Liam) සහ ඊතන් (Ethan) යනු සාර්ථක ව්‍යාපාර කළමනාකරණ උපදේශන ආයතනයක් වන "Synergy Consultants" හි හවුල්කරුවන් වේ. ඔවුන් ලාභ අලාභ බෙදා ගනු ලබන්නේ 2:1 අනුපාතයටය. 2025 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා එම හවුල් ව්‍යාපාරයේ ආදායම් ප්‍රකාශය පහත දැක්වේ:

ආදායම:	රුපියල් (Rs.)	රුපියල් (Rs.)
උපදේශන සේවා (Consultancy Services)		31,340,000
කුලී ආදායම		216,000
ස්ථාවර තැන්පතු පොලිය (ශුද්ධ)		5,700
මුළු ආදායම		31,561,700
වියදම්:		
වැටුප්	12,870,000	
ගොඩනැගිලි වරිපනම් (Rates)	30,000	
ගිණුම්කරණ ක්ෂයවීම්	48,000	
පරිත්‍යාග (Donation)	75,000	
අනෙකුත් වියදම්	3,564,000	(16,587,000)
ශුද්ධ ලාභය		14,974,700

අමතර තොරතුරු:

- වැටුප් තුළ හවුල්කරුවන්ට ගෙවන ලද පහත මුදල් ඇතුළත් වේ:
 - ලියම්: රු. 1,800,000/-
 - රිතන්: රු. 2,400,000/-
 - ගිණුම්කරණ ක්ෂයවීම් අදාළ වන්නේ 2022 දෙසැම්බර් මාසයේදී රු. 400,000/- ක පිරිවැයකට මිලදී ගත් පරිගණක සඳහාය. අනෙකුත් සියලුම වත්කම් ගිණුම්කරණ මෙන්ම බදු අරමුණු සඳහාද සම්පූර්ණයෙන්ම ක්ෂය වී ඇත.
 - ගොඩනැගිල්ලෙන් අඩක් වෙනත් පාර්ශ්වයකට බදු දී ඇති අතර, මුළු ගොඩනැගිල්ල සඳහාම වරිපනම් ගෙවා ඇත්තේ හවුල් ව්‍යාපාරය මගිනි.
 - ප්‍රදේශයේ පන්සලකට රු. 75,000/- ක මුදල් පරිත්‍යාගයක් සිදු කර ඇත.
 - අනෙකුත් සියලුම වියදම් බදු අරමුණු සඳහා පිළිගත හැකිය.
- ස්ථාවර තැන්පතු පොලිය මත පූර්ව ආදායම් බදු (AIT) / රඳවා ගැනීමේ බදු (WHT) අඩු කර ඇත.

ඔබ විසින්,

2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා හවුල් ව්‍යාපාරය විසින් ගෙවිය යුතු ආදායම් බද්ද තක්සේරු කරන්න.

(ලකුණු 15)
(මුළු ලකුණු 30)

ප්‍රශ්න අංක - 03

අ) බදුකරණයේ ප්‍රධාන අරමුණු විශ්ලේෂණය කර, යහපත් බදු ක්‍රමයක පදනම වන මූලික මූලධර්ම පිළිබඳ පුළුල් පැහැදිලි කිරීමක් ලබා දෙන්න.

(ලකුණු 10)

ආ) ඔබට පහත තොරතුරු ලබා දී ඇත:

- i) රටී ඉන්දියානු පුරවැසියෙකි. ඔහු 2022 මැයි 01 සිට 2025 අප්‍රේල් 30 දක්වා ශ්‍රී ලංකාවට අයත් නොකාවක සේවය කළේය.
- ii) අමරා ශ්‍රී ලංකාවේ උපත ලැබුවෙක් වන අතර 2025 ජනවාරි මාසයේදී රැකියාවක් සඳහා ඔස්ට්‍රේලියාවට සංක්‍රමණය විය. ඔහු ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටි නිවසකින් කුලී ආදායමක් ලබයි.
- iii) එක්සත් රාජධානියේ පුරවැසියෙකු වන සාරා, 2024 මාර්තු 15 දින සිට වසර තුනක කාලයකට ශ්‍රී ලංකාවේ බ්‍රිතාන්‍ය මහා කොමසාරිස් කාර්යාලයේ නිලධාරිනියක ලෙස පත් කරන ලදී. ඇයට කොළඹින් මහල් නිවාසයක් ලබා දී ඇති අතර, සේවයට වාර්තා කිරීමෙන් පසු ඇය ශ්‍රී ලංකාවෙන් බැහැරව ගොස් නැත.

ඔබ විසින්,

2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධානවලට අනුව, 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ඉහත පුද්ගලයින්ගේ බදු පදිංචිය පිළිබඳ තත්ත්වය (Residence Status) පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 10)

ඇ) Celestial Solutions (පෞද්) සමාගම, ශ්‍රී ලංකාවේ නේවාසික සමාගමක් වන අතර, 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා රු. 600,000/- ක ඇස්තමේන්තුගත බදු වගකීමක් සහිතව සිය ඇස්තමේන්තුගත ආදායම් බදු ගෙවීමේ ප්‍රකාශය (SET) ඉදිරිපත් කළේය. කෙසේ වෙතත්, අවසාන බදු ගණනය කිරීමේදී, සමාගම බදු අය කළ හැකි අලාභයක් ලබා ඇති බව හඳුනා ගන්නා ලදී.

ඔබ විසින්,

- i) 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ඇස්තමේන්තුගත ආදායම් බදු ගෙවීමේ ප්‍රකාශය ගොනු කළ යුතු අවසාන දිනය සඳහන් කරන්න.

(ලකුණු 06)

- ii) 2024/25 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ආදායම් බදු වාරික ගෙවිය යුතු දින සඳහන් කරන්න.

(ලකුණු 02)

- iii) බදු කටයුතු සඳහා "බලයලත් නියෝජිතයෙකු" (Authorized Representative) ලෙස කටයුතු කිරීමට නීත්‍යානුකූලව අවසර ඇති පුද්ගලයින් දෙදෙනෙකු (02) නම් කරන්න.

(ලකුණු 02)

(මුළු ලකුණු 30)